

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENENLERİN KÜLTÜREL ZEKÂ DÜZEYLERİ

Doç. Dr. Aslı MADEN*

ÖZ

Kültürel zekâ kavramı, bireyin farklı kültürel unsurlarla karşılaştığında kendini ayarlayabilme ve uyum sağlayabilme yeteneğini ifade eder. Dil öğretimi kültür unsurlarını da içermektedir. Bu nedenle kültürel zekâ farkındalığı yabancı dil öğretiminde önemli bir konudur. Buna karşın Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, kültürel zekâ kavramının yeterince incelenmemiş olması dikkat çekmektedir. Bu gerekçe ile araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerini tespit etmek ve çeşitli değişkenlere göre değerlendirmek amaçlanmaktadır. Bu amaca bağlı olarak, yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile Türk kültürüne uyum ve Türkçe öğrenmelerine etkisi olabilecek değişkenlerle olan ilişkisi de belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, Karadeniz Bölgesindeki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler arasından tesadüfi olarak belirlenmiştir. Yabancı uyruklu öğrenciler kolay ulaşılabilirlik ve gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Araştırmanın kültürel zekâ verileri, Ang ve arkadaşları (2007) tarafından hazırlanıp İlhan ve Çetin (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan *Kültürel Zekâ Ölçeği* ile, öğrencilerin değişkenlere ilişkin özellikleri ise görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma verileri, elektronik ortamda toplanmıştır. Araştırma sonucunda, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin kültürel zekâ farkındalığı konusunda genel olarak orta düzeyde ve kararsız oldukları ortaya konulmuştur. Türkçe ve Türk kültürünü öğrenmeleri ile ilişkili olabilecek değişkenlerden cinsiyetin, Türkçe kitap okumanın ve e-posta / sms göndermenin kültürel zekâ üzerinde etkili olmadığı, yabancı dilde (Türkçe) müzik dinleme, film izleme, televizyon kanalı takip etme ve internet sayfalarını okumanın ise kültürel zekâ ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel zekâ, yabancı dil, Türkçe öğretimi, yabancı öğrenci.

THE CULTURAL INTELLIGENCE LEVELS OF TURKISH LEARNERS AS A FOREIGN LANGUAGE

ABSTRACT

The concept of cultural intelligence refers to the individual's ability to adjust and adapt when faced with different cultural elements. Language teaching has also included cultural elements. Therefore, the awareness of cultural intelligence is an important issue in foreign language teaching. On the other hand, in the teaching of Turkish as a foreign language, as the notion of cultural intelligence has not been sufficiently studied. With this justification, the aim of the study is to determine the cultural intelligence levels of foreign students who has been learning Turkish and evaluate them according to various variables. Depending on this aim, it has been tried to determine the relationship between the cultural intelligence levels of the foreign students and the variables that can affect the adaptation to Turkish culture and learning Turkish. Since the relationship between cultural intelligence level and determined variables will be determined, the research has been conducted in accordance with the relational survey model. The sample of the study has been determined randomly among the foreign students at a state university in the Black Sea Region. Foreign students are selected on the basis of easy accessibility and volunteering. The cultural intelligence data of the study has collected by the Cultural Intelligence Scale, which is prepared by Ang et al. (2007) and adapted to Turkish by

* Giresun Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, asli.maden@giresun.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-3336-0198

Ilhan and Çetin (2014). The research data has been collected in electronic environment. As a result of the research, it has been revealed that the foreigners who learn Turkish as a foreign language are generally undecided about cultural intelligence awareness. It is determined to be related that only gender, reading Turkish books and sending e-mails / sms, which are related to their learning to Turkish and Turkish culture, they are not influential on cultural intelligence.

Keywords: Cultural intelligence, foreign language, teaching Turkish, foreign student.

Giriş

Günümüzde insanlar eğitim, turizm, ticaret ve diğer sebeplerle yabancı toplumlara tanıma ihtiyacı hissetmektedir. Bu nedenle yabancı dil öğrenmeye büyük çaba harcamaktadırlar. Ayrıca gelişen ve değişen yaşam koşulları insanların ana dilleri dışında birkaç yabancı dil bilmelerini zorunlu hâle getirmiştir. Bahsedilen amaçlarla öğrenilmek istenen dünya dilleri arasında Türkçe ilk sıralarda gelmektedir. Çünkü Türkçe dünya üzerinde en çok konuşulan, eğitim, turizm ve ekonomik gerekçelerle en fazla başvuru alan dillerdendir.

Yaşanan gelişmeler Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin değerini artırmıştır. Yurt içinde ve dışında resmî ve özel kuruluşlarca Türkçe yabancı dil olarak öğretilmektedir. Bu noktada, üniversitelerdeki Türkçe öğretim merkezleri, kurslar ve kültür merkezleri büyük rol üstlenmektedir. Hâlihazırda yabancı dil olarak Türkçe, Avrupa Diller İçin Ortak Çerçeve Metni (CEFR, 2001) ölçütlerine ve Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanmış olan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'na (2020) göre yürütülmektedir. Yabancılar Türkçe dinleme, konuşma ve okuma, yazma becerileri öğretilirken aynı zamanda Türk kültürü de aktarılmaktadır. Nitekim dil öğretimi bir kültür aktarımı sürecini içinde barındırır. Kültür bir milleti başka bir milletten ayıran maddi-manevi unsurların tümüdür. Dil ise kültürün taşıyıcısı ve değişimlerini en somut şekilde yansıtan yönüdür. Bu nedenle ana dilimiz dışında yabancı bir dili öğrenmek, "aslında o ulusun diğer uluslardan ayrılan birtakım niteliklerini öğrenmek demektir" (Gökçel, 2012: 71). Yabancı dil öğretiminde temel hedeflerden biri, yabancı dil ile iletişim kurabilmektir. İletişim kurmak için ise toplumsal yaşama uygun bilgi ve becerilerin öğretimde dikkate alınması gerekir. Dolayısıyla yabancı dil öğretiminde iletişimsel bir yaklaşım benimsenmeli, bunu gerçekleştirirken de hedef dilin kullanıldığı kültürel yaşama yönelik uygulamalarla öğretim yapılmalıdır. Yabancı bir dil öğrenmek sadece o dilin gramer kurallarını öğrenme ya da kişinin kendi diline ait kelimelerin Türkçe karşılığını öğrenip kullanması demek değildir. Yabancı dil olarak bir dil öğrenilirken gramer kurallarının yanında o dili konuşan insanların bakış açısı, inançları, doğru-yanlış algıları ve kültüre ait ritüelleri (el öpme, tokalaşma, selamlaşma, espri gibi) de birlikte değerlendirilmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenler, bu dile karşı olumlu tutum geliştirmeli, kullanım inceliklerinin farkına varmalıdır. Bunu yapabilmek için ise dilin kullanıldığı gerçek bağlam yani kültürel ortam tanınmalıdır. Dil öğrenenlerin öğrendikleri yabancı dili, beklendiği şekilde kullanabilmeleri için bu yaklaşıma sahip olması önemlidir. Çünkü Türkçeyi yabancı dil olarak öğrendiklerinde aynı zamanda Türk kültürünü de tanımış olacaklardır.

Yabancı dil öğrenme sürecinde akademik başarı üzerinde etkili olan birtakım psikolojik etkenler bulunmaktadır. Yabancı dile yönelik ilgi, tutum, öz yeterlik ve kaygı

ile birlikte zekâ yeteneklerinin de etkili olduğunu araştırmalar göstermektedir (Ang, Van Dyne & Koh, 2006; Ang & Van Dyne, 2008; Earley & Ang, 2003). Yabancı dil öğretiminde, öğrencilerin yeni ve farklı kültürel durumlara karşı yaklaşımları ve farkındalıkları önem arz eder. Diğer bir ifade ile, yabancı dil öğrenenlerin farklı dil ve kültürel unsurlara karşı yaklaşımları ve uyum sağlayabilme becerileri hedef dili öğrenmelerinde etkili olmaktadır. Bu durum, bireylerin sahip olduğu kültürel zekâ yetenekleri ile açıklanabilmektedir. Gardner'ın çoklu zekâ kuramını ortaya atmasından sonra eğitim ve psikoloji uzmanları tarafından duygusal zekâ (Goleman, 2011), pratik zekâ (Sternberg ve diğ., 2000) ve ekolojik zekâ (McCallum, 2008) gibi değişik zekâ alanları öne sürülmüştür. Önerilen yeni zekâ alanlarından biri de kültürel zekâdır. Kültürel zekâ alanı, farklı kültürden bireylerle etkileşime girme konusunda bazı bireylerin neden daha başarılı olduğu sorusunun yanıtı olarak ortaya çıkmıştır (Ang, Van Dyne, Yee & Koh, 2004; Earley & Ang, 2003'ten akt. İlhan ve Çetin, 2014: 95).

Kültürel zekâ, bireyin içinde bulunduğu yeni kültürel şartlara ve farklılıklara etkin biçimde uyum sağlayabilme, kültürel gereklere göre davranışlarını ayarlayabilme, farklı kültürden bireylerle etkili biçimde iletişime geçebilme yeteneği olarak alanyazında tanımlanabilmektedir (Ang, Van Dyne, & Koh, 2006; Earley & Ang, 2003; Berry & Ward 2006; Lin, Chen & Song, 2012; Sternberg & Grigorenko, 2006; Thomas & Inkson, 2004; Thomas, 2006). Diğer taraftan kültürel zekâ, "hem diğer toplumlarla hem de toplum içerisindeki farklı kültürler ile etkileşime girme yeteneği açısından insanlar arasında görülen farklılıkları açıklamak üzere ileri sürülen bir zekâ alanı" (İlhan ve Çetin, 2014: 95) veya yeteneği olarak tanımlanabilir. Kültürel zekâ *üst biliş*, *biliş*, *motivasyon* ve *davranış* şeklinde birbirini bütünleyen dört farklı boyuta sahiptir. Kültürel zekânın *üst biliş* boyutu; kültürel bilgi farkındalığı ve kültürel bilginin kontrolüne yoğunlaşır. *Biliş* boyutu; günlük yaşam ve deneyimler ile formel öğrenmelerden edinilen kültürel unsurları (benzerlik-farklılık gibi) içerir. *Motivasyon* boyutu; bireyin yabancı bir kültürden biri ile iletişime geçme, kültürü hakkında bir şeyler öğrenme konusundaki istekliliği ve öz yeterliliği ile ilgilendirir. Kültürel zekânın *davranış* boyutunda ise; bireyin farklı kültürden kişilerle etkileşime girdiğinde sözlü veya sözsüz iletişim davranışlarını sergileme durumuna odaklanılır (Ang, Van Dyne & Koh, 2006; Ang & Van Dyne, 2008; Earley & Ang, 2003; Ng, Van Dyne & Ang, 2009; Triandis, 1995; Yeşil, 2009).

Yabancı dil öğretimi, bireyin yeni bir kültür öğrenmesini ve bu farklı kültürel ortamda dili nasıl kullanılacağına dair örnek durumları kavramasını beraberinde getirmektedir. Bu nedenle yabancı dil öğrenen bireyin kültürel zekâ farkındalığının yüksek olması, öğreneceği yeni dil ve o dilin bağlı olduğu kültürel yapıya kolay uyum sağlamasını, olumlu tutum geliştirmesini ve iletişim ortamlarına bunu yansıtabilmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin ve öğretmenlerin kültürel zekâ farkındalıklarının yüksek olması beklenebilir. Polatcan (2019) ve Ustabulut (2020) da yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenlerin kültürlerin, farklılıkların ve geleneklerin bilincinde olmasına dikkat çekmektedir. Ayrıca bu yeteneğin etkilediği ve etkilendiği diğer eğitim ve kültür unsurlarının da belirlenmesi dil öğretimi sürecine faydalı olacaktır. Buna karşın ilgili alanyazın incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kültürel zekâ düzeylerini inceleyen ve değerlendiren herhangi bir araştırmaya rastlanamamaktadır. Ancak Maden ve Maden'in (2018) yabancı dil olarak Türkçe öğretecek olan Türkçe öğretmeni adaylarının kültürel zekâ

düzeylerini inceledikleri araştırma bu açıdan dikkat çekmektedir. Diğer taraftan konuyla ilgili olarak Baykara ve Kuzulu'nun (2021) Erasmus Öğrenim Hareketliliği Programının üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ düzeylerine; Kahraman'ın (2016) yabancı dille eğitim gören üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ düzeylerine; Ergün ve Güzel'in (2017) üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ düzeylerine ve Çetin (2014) gemi kaptanlarının kültürel zekâ düzeylerine yönelik çalışmaları öne çıkmaktadır.

Türkiye'de ve dünyada Türkçe öğrenmeye olan talep her geçen gün artmaktadır. 2016 Göç Raporu'na göre Türkiye'de, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda 232.714, yükseköğretim sisteminde ise 103.727 yabancı öğrenci öğrenim görmektedir. Bu oran geçici eğitim merkezlerinde öğrenim gören öğrenciler de hesaba katıldığında 1 milyona yaklaşmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2016). Bu istatistikler sadece Türkiye'de öğrenim gören, diğer bir ifade ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenleri göstermektedir. Türkçe öğrenenlerin sayısı artarken kültürel çeşitlilik de artmaktadır. Yabancı dil öğretiminde çağdaş ve öğrenci merkezli yaklaşım ve yöntemlerle başarıyı yükseltmek amaçlanırken farklı kültürlerden öğrencilerin kültürel zekâ farkındalıklarının da dikkate alınması zorunludur.

Araştırmanın Amacı

Bahsedilen gerekçelerle araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve eğitim gören öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerini tespit etmek ve çeşitli değişkenlere göre değerlendirmek amaçlanmaktadır. Bu amaca bağlı olarak, yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ farkındalıklarının Türk kültürüne uyum ve Türkçe öğrenmeleri üzerinde etkili olabilecek değişkenlerle olan ilişkisi de belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kültürel zekâ düzeyleri nasıldır?
- 2) Yabancı öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri uyruklarına göre değişmekte midir?
- 3) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile cinsiyet arasında bir ilişki var mıdır?
- 4) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile yabancı dil bilme durumları arasında bir ilişki var mıdır?
- 5) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile Türkçe kitap okuma durumları arasında bir ilişki var mıdır?
- 6) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile Türkçe müzik(şarkı) dinleme durumları arasında bir ilişki var mıdır?
- 7) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile Türkçe film izleme durumları arasında bir ilişki var mıdır?
- 8) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile Türkçe televizyon kanalı takip etme durumları arasında bir ilişki var mıdır?
- 9) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile sosyal medyada Türkçe kullanma durumları arasında bir ilişki var mıdır?
- 10) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile Türkçe e-posta/kısa mesaj gönderme arasında bir ilişki var mıdır?
- 11) Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri ile Türkçe internet sayfalarını okuma durumları arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin tespit edildiği araştırmada, ilişkisel tarama modeli temel alınmıştır. İlişkisel tarama modelleri, “iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 2009: 81). Bu doğrultuda yabancı öğrencilerin kültürel zekâ düzeyi ile cinsiyet, yabancı dil bilme, Türkçe kitap okuma, şarkı dinleme, film izleme, TV kanallarını takip etme, sosyal medyada Türkçe paylaşım yapma ve internette Türkçe sayfalarda okuma yapma değişkenleri arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Örnekleme

Araştırmanın örnekleme, Karadeniz Bölgesindeki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler arasından tesadüfi olarak belirlenmiştir. Yabancı uyruklu öğrenciler kolay ulaşılabilirlik ve gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Yabancı öğrencilerin Türkçe hazırlık kursunda veya 1. sınıfta Türk Dili derslerini almakta olmasına dikkat edilmiştir. Örneklem bu esasa uygun olarak 96 yabancı uyruklu öğrenciden oluşmuştur.

Verilerin Toplanması

Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerine ilişkin veriler, Ang ve arkadaşları (2007) tarafından hazırlanıp İlhan ve Çetin (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan Kültürel Zekâ Ölçeği ile toplanmıştır. Ölçek 4 alt boyut (*Üst Biliş, Biliş, Motivasyon ve Davranış*) ve 20 likert tipte maddeden oluşmaktadır. Geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılan ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları; üst biliş alt boyutu için 0,72, biliş alt boyutu için 0,86, motivasyon alt boyutu için 0,76 ve davranış alt boyutu için 0,83 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada, uygulama kolaylığı sağlamak için Türkçe eğitimi uzmanlarından görüş alınarak (n=2) ölçek 5’li likert tipte ve 16 madde hâlinde örnekleme uygulanmıştır.

Örneklemeindeki öğrencilerin değişkenlerle ilgili bilgileri (cinsiyet, bilinen yabancı dil sayısı, kitap okuma, şarkı dinleme, film izleme, TV kanalı takip etme, sosyal medyada Türkçe kullanma, internette Türkçe sayfaları okuma durumları için) kısa maddeli soru içeren bir görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken benzer ölçekler incelenmiş ve hazırlanan form uygulanmadan önce alan eğitimi uzmanlarından (n=2) görüş alınmıştır. Ölçek ve form, araştırmanın örneklemini oluşturan yabancı uyruklu öğrencilere elektronik ortamda ulaştırılmıştır. Dönütler araştırmaya gönüllü olarak katılan yabancı öğrencilerin çoğundan elektronik ortamda bir kısmından ise basılı olarak alınmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, araştırma amacı ve alt problemleri doğrultusunda SPSS 16.0 programı kullanılarak çözümlenmiş; bulgular, tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Kültürel zekâ ölçeğinde yer alan aralık değerlerini derecelendirmek için aralık hesaplama yoluna gidilmiş ve ölçekte yer alan aralık

değerlerine $n=5$ olmak üzere, $n = (n-1) / n$ formülü ile $(5-1) / 5=0,80$ aralık genişliği formülü uygulanmıştır. Ulaşılan aralık değerleri aşağıdadır:

Tablo 1. Ölçek puan aralıkları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
<i>Hiç Katılmıyorum</i>	1	1,00 - 1,79
<i>Katılmıyorum</i>	2	1,80 - 2,59
<i>Kararsızım</i>	3	2,60 - 3,39
<i>Katılıyorum</i>	4	3,40 - 4,19
<i>Tamamen Katılıyorum</i>	5	4,20 - 5,00

Elde edilen verilerin analizinde; kültürel zekâ düzeyi ortalamalarının çözümlenmesinde aritmetik ortalama ($\bar{x}$), bilinen yabancı dil sayısı için *Tek Yönlü Varyans Analizi* (ANOVA); cinsiyet ve diğer değişkenlerle ilgili verilerde ise *Bağımsız Örneklemeler t* testi tekniklerinden yararlanılmıştır. Görüşme formu ile elde edilen verilerin analizinde kısa cevaplı maddeler için frekans analizine başvurulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde anlamlılık düzeyi 0.05 ($p<0.05$) olarak uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın amacına ve alt problemlerine yönelik ulaşılan bulgular aşağıda tablolar hâlinde gösterilmiştir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kültürel Zekâ Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri

Boyutlar	$\bar{x}$	Standart Sapma
<i>Üst Biliş</i>	3,6597	,78730
<i>Biliş</i>	3,2205	,65225
<i>Motivasyon</i>	3,4562	,76044
<i>Davranış</i>	2,9479	,93324
Kültürel Zekâ Düzeyi	3,3587	,54386

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin (etkileşim kurma, farkındalık ve kontrol ile ilgili) üst biliş boyutunda *Katılıyorum*, (dil, din, evlilik, yasa, sanat, meslek ile ilgili) biliş boyutunda *Kararsızım*, (zevk alma, kendine güven, stres, kaynaşma ile ilgili) motivasyon boyutunda *Katılıyorum*, (uyum, duruma uygun davranma, sözel olmayan iletişim unsurları ile ilgili) davranış boyutunda *Kararsızım* düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin genel olarak kültürel zekâ düzeylerinin ise 3,36 ortalama ile *Kararsızım* düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Kültürel Zekâ ile Uyruklar Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 3. Kültürel zekâ düzeyinin öğrencilerin uyruklarına göre analizi

Uyruk	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	F _(6,89)	p
Azerbaycan	47	3,3766	,64562	0,545	0,772
Türkmenistan	12	3,3237	,46659		
Kazakistan	18	3,4605	,43730		
Arap (Mısır, Yemen, Ürdün)	5	3,4993	,33398		
Afgan	5	3,1263	,55427		
İran	3	3,2696	,30186		
Afrika (Burundi, Nijer, Sudan)	6	3,1047	,29187		

Yabancı uyruklu öğrencilerden 47'sinin Azerbaycan, 18'inin Kazakistan, 12'sinin Türkmenistan uyruklu dolayısıyla Türk soylu olduğu; 6'sının Afrika, 5'inin Arap, 5'inin Afgan ve 3'ünün İranlı olduğu tespit edilmiştir. Uyruklara göre en yüksek kültürel zekâ düzeyinin Araplarda görüldüğü, Türk soylu öğrencilerde de kültürel farkındalığın diğerlerine göre yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, yabancı öğrencilerin uyrukları ile kültürel zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0,772$). Bu bulgu, kültürel zekânın uyruk değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı şeklinde açıklanabilir. Ancak özellikle Azerbaycan, Kazakistan ve Türkmenistanlı öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin ortalamasının üstünde olması, soydaş ve kültürel ortalıklarla açıklanabilir. Arap coğrafyasından gelen öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerindeki farklılık ise, Türkiye'ye son dönemlerde yoğun bir ilgi göstermelerine ve turizm alışkanlıklarına bağlanabilir.

Kültürel Zekâ ile Cinsiyet Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 4. Kültürel zekâ düzeyinin öğrencilerin cinsiyetine göre analizi

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Üst biliş</i>	Kız	30	3,6000	,59628	-0,499	0,570
	Erkek	66	3,6869	,86307		
<i>Biliş</i>	Kız	30	3,2444	,62779	0,241	0,810
	Erkek	66	3,2096	,66751		
<i>Motivasyon</i>	Kız	30	3,3267	,76019	-1,127	0,265
	Erkek	66	3,5152	,75900		
<i>Davranış</i>	Kız	30	3,1000	,95953	1,077	0,284
	Erkek	66	2,8788	,92012		

Kültürel Zekâ	Kız	30	3,3301	,52953	-0,346	0,726
	Erkek	66	3,3717	,55375		

Yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,726$). Kültürel zekâ boyutlarında da aynı durumun geçerli olduğu görülmüştür. Bu bulgu, kız ve erkek öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin değişiklik gösterdiğini, ancak anlamlı fark oluşturacak bir farkın oluşmadığını göstermektedir.

Kültürel Zekâ ile Yabancı Dil Bilme Durumu Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 5. Kültürel zekâ düzeyinin yabancı dil bilme durumuna göre analizi

Yabancı Dil Bilme	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	F_(3,92)	p
<i>Bilmiyor</i>	35	2,9810	,50268	14,098	0,000
<i>1 Yabancı Dil</i>	36	3,5798	,36855		
<i>2 Yabancı Dil</i>	21	3,4824	,53703		
<i>3 Yabancı Dil</i>	4	4,0250	,21322		

Yabancı uyruklu öğrencilerin yabancı dil bilme durumları incelendiğinde; 36'sının 1, 21'inin 2 ve 4'ün 3 yabancı dil bildiği bununla birlikte 35'inin ise herhangi bir yabancı dil bilmediğini ifade ettiği görülmüştür. Yabancı dil bilme durumu açısından kültürel zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,000$). En yüksek kültürel zekâ ortalamasına 3 yabancı dil bilen öğrencilerin sahip olduğu, bunu 2 ve 1 yabancı dil bilenlerin takip ettiği belirlenmiştir. Kültürel zekâ boyutlarındaki durum ise aşağıdaki şekildedir:

Tablo 6. Kültürel zekâ boyutlarına göre yabancı dil bilme durumunun analizi

Boyutlar	Yabancı Dil Bilme	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	F_(3, 92)	p
<i>Üst Biliş</i>	<i>Bilmiyor</i>	35	3,1804	,82988	10,020	,000
	<i>1 Yabancı Dil</i>	36	3,9167	,51870		
	<i>2 Yabancı Dil</i>	21	3,8730	,74144		
	<i>3 Yabancı Dil</i>	4	4,5000	,43033		
<i>Biliş</i>	<i>Bilmiyor</i>	35	2,9190	,57362	7,050	,000
	<i>1 Yabancı Dil</i>	36	3,3935	,48000		
	<i>2 Yabancı Dil</i>	21	3,2540	,80901		
	<i>3 Yabancı Dil</i>	4	4,1250	,41667		
<i>Motivasyon</i>	<i>Bilmiyor</i>	35	3,0629	,84821	6,277	,001
	<i>1 Yabancı Dil</i>	36	3,6778	,58997		
	<i>2 Yabancı Dil</i>	21	3,6095	,65567		
	<i>3 Yabancı Dil</i>	4	4,1000	,34641		

<i>Davranış</i>	<i>Bilmiyor</i>	35	2,5714	,87568	4,203	,008
	<i>1 Yabancı Dil</i>	36	3,2639	,90622		
	<i>2 Yabancı Dil</i>	21	3,1190	,80475		
	<i>3 Yabancı Dil</i>	4	2,5000	1,29099		

Yabancı uyruklu öğrencilerin yabancı dil bilme durumları ile kültürel zekâ düzeyleri arasındaki ilişki alt boyutlara göre değerlendirildiğinde de anlamlı farklılığın söz konusu olduğu görülmektedir. Bu bulgu, *üst biliş*, *biliş*, *motivasyon* ve *davranış* boyutlarındaki kültürel zekâ farkındalığının yabancı dil bilmeye bağlı olarak arttığı şeklinde açıklanabilir.

Kültürel Zekâ ile Türkçe Kitap Okuma Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 7. Kültürel zekâ düzeyinin Türkçe kitap okuma alışkanlığına göre analizi

Türkçe Kitap Okuma	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Evet, okurum</i>	53	3,4534	,56004	1,920	0,058
<i>Hayır, okumam</i>	43	3,2420	,50542		

Yabancı uyruklu öğrencilerin 53'ünün Türkçe kitap okuduğu, buna karşın 43'ünün okumadığı belirlenmiştir. Türkçe kitap okumaları ile kültürel zekâ düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okuyanlarla okumayanların kültürel zekâ ortalamaları arasında belirli bir fark olsa da bu farklılığın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür ($p>0,058$). Bu durum kültürel zekâ boyutları için de geçerlidir. Bu bulgu, yabancı dilde kitap okuma ile kültürel zekâ farkındalığı arasında doğrudan bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Kültürel Zekâ ile Türkçe Müzik (Şarkı) Dinleme Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 8. Kültürel zekâ düzeyinin Türkçe müzik dinleme tercihine göre analizi

Boyutlar	Türkçe Müzik	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Üst Biliş</i>	<i>Evet, dinlerim</i>	91	3,6960	,77244	1,989	0,048
	<i>Hayır, dinlemem</i>	5	3,0000	,84984		
<i>Biliş</i>	<i>Evet, dinlerim</i>	91	3,2582	,64227	2,485	0,015
	<i>Hayır, dinlemem</i>	5	2,5333	,44721		
<i>Motivasyon</i>	<i>Evet, dinlerim</i>	91	3,4857	,76370	1,634	0,136
	<i>Hayır, dinlemem</i>	5	2,9200	,48166		
<i>Davranış</i>	<i>Evet, dinlerim</i>	91	2,9231	,94846	1,114	0,062

	<i>Hayır, dinlemem</i>	5	3,4000	,41833		
	<i>Evet, dinlerim</i>	91	3,3869	,54228		
Kültürel Zekâ	<i>Hayır, dinlemem</i>	5	2,8449	,24507	2,214	0,029

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe müzik dinleme durumları incelendiğinde; 91'inin Türkçe müzik dinlediği, 5'inin ise dinlemediği belirlenmiştir. Yabancı öğrencilerin Türkçe müzik dinleme ile kültürel zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,029$). Diğer bir ifade ile, yabancı dilde (Türkçe) müzik dinleyen öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri daha yüksektir. *Üst biliş ve biliş* boyutlarında da benzer bir farklılığın var olduğu, ancak *motivasyon* ve *davranış* boyutlarında kültürel zekâ düzeyi açısından anlamlı bir farkın olmadığı gözlenmiştir. Bu bulgu, öğrenilen yabancı dilde (Türkçe) müzik dinlemenin kültürel zekâ düzeyi ile ilişkili olduğunu, kültürel zekâ düzeyi yüksek olan öğrencilerin hedef dilde müzik dinlemeyi daha çok tercih ettiğini göstermektedir. *Üst biliş ve biliş* boyutlarında kültürel zekânın yabancı dilde müzik dinlemeye dair zihinsel bir hazırlık oluşturduğu, buna karşın *motivasyon* ve *davranış* boyutlarında ise yabancı dilde müzik dinlemeye öğrencileri yönlentmediği de söylenebilir.

Kültürel Zekâ ile Türkçe Film İzleme Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 9. Kültürel zekâ düzeyinin Türkçe film izleme tercihinin göre analizi

Boyutlar	Türkçe Film	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Üst Biliş</i>	<i>Evet, izlerim</i>	91	3,6850	,79716	1,347	0,181
	<i>Hayır, izlemem</i>	5	3,2000	,38006		
<i>Biliş</i>	<i>Evet, izlerim</i>	91	3,2601	,64368	2,614	0,010
	<i>Hayır, izlemem</i>	5	2,5000	,31180		
<i>Motivasyon</i>	<i>Evet, izlerim</i>	91	3,4945	,74972	2,142	0,035
	<i>Hayır, izlemem</i>	5	2,7600	,66933		
<i>Davranış</i>	<i>Evet, izlerim</i>	91	2,9670	,93927	0,855	0,395
	<i>Hayır, izlemem</i>	5	2,6000	,82158		
Kültürel Zekâ	<i>Evet, izlerim</i>	91	3,3927	,53423	2,698	0,008
	<i>Hayır, izlemem</i>	5	2,7400	,31363		

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe film izleme durumları incelendiğinde; 91'inin Türkçe film izlediği, 5'inin ise izlemediği belirlenmiştir. Türkçe müzik dinleme açısından da öğrencilerin aynı yönde tercihte bulunması dikkat çekicidir. Türkçe film

izleme ile kültürel zekâ ilişkisi açısından öğrenciler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p>0,008$). Diğer bir ifade ile, yabancı dilde (Türkçe) film izleyen öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri daha yüksektir. Türkçe film izleyenler ile izlemeyenler arasında *biliş* ve *motivasyon* boyutlarında kültürel zekâ düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği, ancak *üst biliş* ve *davranış* boyutlarında anlamlı farklılığın oluşmadığı gözlenmiştir. Bu bulgu, *biliş* ve *motivasyon* boyutlarında kültürel farkındalığı yüksek olan öğrencilerin Türkçe film izlemeyi daha çok tercih ettiğini göstermektedir. Davranış boyutundaki düşük oran, Türkçe filmlerden öğrendiklerini ise etkileşim kurarken davranışa dönüştüremedikleri şeklinde de yorumlanabilir. Ayrıca bulgu, kültürel zekâ düzeyinin yabancı dilde (Türkçe) film izlemeye bağlı olarak yükseldiği şeklinde de açıklanabilir.

Kültürel Zekâ ile Türkçe TV Kanallarını Takip Etme Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 10. Kültürel zekâ düzeyinin Türkçe TV kanalı takip etmeye göre analizi

Boyutlar	Türkçe TV Takip Etme	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Üst Biliş</i>	<i>Evet</i>	75	3,7378	,77749	1,859	0,066
	<i>Hayır</i>	21	3,3810	,77664		
<i>Biliş</i>	<i>Evet</i>	75	3,3022	,64822	2,376	0,020
	<i>Hayır</i>	21	2,9286	,59295		
<i>Motivasyon</i>	<i>Evet</i>	75	3,5387	,71733	2,040	0,044
	<i>Hayır</i>	21	3,1619	,85234		
<i>Davranış</i>	<i>Evet</i>	75	2,9733	,88108	0,502	0,617
	<i>Hayır</i>	21	2,8571	1,11963		
Kültürel Zekâ	<i>Evet</i>	75	3,4340	,52050	2,641	0,010
	<i>Hayır</i>	21	3,0900	,55272		

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe TV kanalı takip etme durumları incelendiğinde; 75'inin Türkçe TV takip ettiği, 21'inin ise takip etmediği belirlenmiştir. Yabancı öğrencilerin Türkçe TV takip etme ile kültürel zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p>0,010$). Diğer bir ifade ile, yabancı dilde (Türkçe) TV kanalı takip eden öğrencilerin kültürel zekâ düzeyleri daha yüksektir. TV takip etme açısından *biliş* ve *motivasyon* boyutlarında da kültürel zekâ düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği, ancak *üst biliş* ve *davranış* boyutlarında bunun gözlenmediği belirlenmiştir. Bu bulgu, Türkçe TV takip eden öğrencilerin sosyokültürel alanlarda ve uyum sağlama konularındaki kültürel zekâ düzeylerinin takip etmeyenlere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Kültürel Zekâ ile Sosyal Medyada Türkçe Kullanma Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 11. Kültürel zekâ düzeyinin sosyal medyada Türkçe kullanmaya göre analizi

Sosyal Medyada Türkçe	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Evet, kullanırım</i>	54	3,5776	,43341	5,006	0,000
<i>Hayır, kullanmam</i>	42	3,0773	,54614		

Yabancı uyruklu öğrencilerin 54'ünün sosyal medyada Türkçe kullandığı, buna karşın 42'sinin kullanmadığı belirlenmiştir. Sosyal medyada Türkçe kullanma durumları ile kültürel zekâ düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise; Türkçe kullananlarla kullanmayanların kültürel zekâ ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p=0,000$). Bu durumun kültürel zekâ boyutları için de geçerli olduğu görülmüştür. Bu bulgu, sosyal medya hesaplarında Türkçe kullanan adayların kültürel zekâ düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğunu, aynı zamanda sosyal medya üzerinde yabancı dilde iletişim kurmanın kültürel zekâ farkındalığını yükselttiğini göstermektedir.

Kültürel Zekâ ile Türkçe e-posta / sms Gönderme Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 12. Kültürel zekâ düzeyinin Türkçe e-posta / sms göndermeye göre analizi

Türkçe e-posta / sms	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Evet, gönderirim</i>	74	3,3748	,53566	0,529	0,599
<i>Hayır, göndermem</i>	22	3,3048	,58024		

Yabancı uyruklu öğrencilerin 74'ünün Türkçe e-posta ve kısa mesaj gönderdiği, buna karşın 22'sinin göndermediği belirlenmiştir. Türkçe e-posta ve kısa mesaj gönderme ile kültürel zekâ düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise; Türkçe mesaj gönderenler ile göndermeyenlerin kültürel zekâ ortalamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p<0,599$). Bu durumun kültürel zekâ boyutları için de geçerli olduğu görülmüştür. Bu bulgu, hedef (yabancı) dilde e-posta veya kısa mesaj göndermenin kültürel zekâ farkındalığı ile doğrudan ilişkili olmadığını, ayrıca bu becerinin daha çok akademik gelişim ve ihtiyaçlara göre şekillenebildiğini göstermektedir.

Kültürel Zekâ ile Türkçe İnternet Sayfalarını Okuma Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 13. Kültürel zekâ düzeyinin Türkçe internet sayfalarını okumaya göre analizi

Boyutlar	Türkçe İnternet Okuma	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
<i>Üst Biliş</i>	<i>Evet, okurum</i>	77	3,7489	,75733	2,284	0,025
	<i>Hayır, okumam</i>	19	3,2982	,82323		
<i>Biliş</i>	<i>Evet, okurum</i>	77	3,3095	,58908	2,787	0,006
	<i>Hayır, okumam</i>	19	2,8596	,78028		
<i>Motivasyon</i>	<i>Evet, okurum</i>	77	3,5662	,70963	2,968	0,004

	<i>Hayır, okumam</i>	19	3,0105	,81506		
Davranış	<i>Evet, okurum</i>	77	2,9286	,95874	-0,407	0,662
	<i>Hayır, okumam</i>	19	3,0263	,84119		
Kültürel Zekâ	<i>Evet, okurum</i>	77	3,4430	,50584	3,202	0,002
	<i>Hayır, okumam</i>	19	3,0172	,57199		

Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe internet sayfası okuma durumları incelendiğinde; 77'sinin Türkçe sayfaları okuduğu, 19'unun ise okumadığı belirlenmiştir. Yabancı öğrencilerin Türkçe internet okuma durumları ile kültürel zekâ düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p>0,002$). Türkçe internet sayfalarını okuma açısından *üst biliş*, *biliş* ve *motivasyon* boyutlarında da kültürel zekâ düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği, ancak *davranış* boyutunda bunun gözlenmediği belirlenmiştir. Bu bulgu, Türkçe internet sayfası okuyan öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin okumayanlara göre daha yüksek olduğunu, ayrıca kültürel zekâ düzeyine bağlı olarak yabancı dilde internet kaynaklarının daha fazla okunabildiğini göstermektedir. Yine yabancı öğrencilerin etkileşim kurma, sosyokültürel ön bilgi, uyum sağlama açısından kültürel zekâ farkındalıklarının yüksek olduğu ve bunun yabancı dilde internet kaynaklarından yararlanma ile arttığı söylenebilir.

Sonuç

Yeni bir kültürün maddi ve manevi değerleri ile karşılaştığımızda, farklı kültürden biri ile iletişim kurduğumuzda etkileşim kurma, uyum, güven duyma ve davranışlara bunları yansıtma kişiden kişiye değişebilmektedir. Bu değişikliğin altında kültürel farkındalığımızı belirleyen zekâ yetenekleri bulunmaktadır. Gerek kendi ülkemizde gerekse yabancı ülkelerde yeni ve farklı dil, din, yemek, giyim ve diğer sosyal yaşam özellikleri ile karşılaşmak olasıdır ve bu nedenle kültürel zekâ yetenekleri uyum sağlamamızı kolaylaştırmaktadır. Nitekim kültürel zekâ yeteneğimiz “kendi kültürümüz ve başka kültürler arasındaki farklılıklara ait bilgiler insanların davranışlarını anlamamıza, kendimiz hakkında düşünmemize ve düşüncelerimizi daha iyi kültürler arası ilişkiler kuracak şekilde adapte etmemize yardım eder” (Peterson, 2011'den akt. Büyükbeye ve Yıldız, 2016: 439). Yabancı dil öğrenme sürecinde de kültürel zekâ yeteneği etkili olabilmektedir. Bu nedenle araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve eğitim gören öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin belirlenmesi, Türkçe ve Türk kültürüne uyumları açısından çeşitli değişkenler doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin 3,36 ortalama ile *Kararsızım* düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Kahraman'ın (2016) yabancı dil öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada da öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Maden ve Maden'in (2018) yabancılara Türkçe öğretecek öğretmen adayların kültürel zekâ düzeyleri üzerine yaptıkları araştırma sonucunda da yakın ortalamaya ulaşılmıştır. *Biliş* ve *davranış* boyutunda kararsız durumun devam ettiği, *üst biliş* ve *motivasyon* boyutunda daha iyi durumun var olduğu ve katılıyorum düzeyinde ise belirgin bir farkındalık gözlenmiştir. Bununla birlikte, yabancı öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin cinsiyet ve uyruk değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği ve bu durumun kültürel zekâ

boyutlarında aynı şekilde görüldüğü belirlenmiştir. Mercan'ın (2016) araştırmasında, cinsiyet değişkeninin kültürel zekâ üzerinde etkili bir değişken olmadığı görülmüştür. Kültürel zekâ bireyin farklı bir kültürden birinin davranışlarını, ifadelerini ve beden dili unsurlarını o kişinin yakın çevresi ya da arkadaşları gibi algılaması, yorumlaması ve bu duruma uyum sağlamasına dayanır (Early & Mosakowski, 2004). Bu açıdan yabancı uyruklu öğrencilerin hedef dil ve kültürdeki kişilerle üst biliş ve motivasyon açısından uyumlarının kolay olduğu ancak biliş ve davranışa dönüştürme boyutlarında belirsiz bir durumun var olduğu görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerden sadece %36,5'inin yabancı dil bilmediği diğerlerinin bildiği tespit edilmiştir. Yabancı dil bilme durumunun kültürel zekâ ile ilişkili olduğu, yabancı dil sayısı arttıkça kültürel zekâ düzeyinin de arttığı görülmüştür. Aynı şekilde Kahraman'ın (2016) araştırmasında da yabancı dil olarak İngilizce başarısı yükseldikçe kültürel zekâ düzeyinin de yükseldiği belirlenmiştir. Aynı şekilde Çetin'in (2014) ulaştığı araştırma sonuçları ile de araştırma sonuçları örtüşmektedir. Kültürel zekâ boyutlarına göre de anlamlı farklılığın söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, kültürel zekâ farkındalığı yüksek olan öğrencilerin yabancı dil bilme ve öğrenme konusunda daha avantajlı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin %55,2'sinin Türkçe kitap okuduğu belirlenmiştir. Ancak Türkçe kitap okumaları ile kültürel zekâ düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Buna karşın Ergün ve Güzel'in (2017) üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ düzeylerine yönelik araştırmasında, kitap okuma ile kültürel zekâ arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, yabancı öğrencilerin (%94,8'inin) Türkçe müzik dinlemeleri ve film izleme durumları ile kültürel zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, yabancı dilde müzik dinleyen ve film izleyen öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yine kültürel zekâ boyutlarına göre, üst biliş ve biliş boyutlarında yabancı dilde müzik dinlemenin, *biliş* ve *motivasyon* boyutlarında ise film izlemenin kültürel zekâ ile arasında anlamlı ilişki olması ulaşılan önemli bulgulardandır. Earley ve Ang'a (2003) göre, kültürel zekâları motivasyon boyutunda iyi olan kişilerin kültürel ortamlara uyum sağlamaları daha kolay olacaktır. Bu açıdan Türkçe öğrenen ve eğitim gören yabancı öğrencilerin Türk kültürüne ve toplumuna uyumları konusunda da olumlu bir tablonun var olduğu söylenebilir. Nitekim öğrencilerin çoğunun Türkçe müzik, film ve kitap ürünlerine ilgi duyması, TV kanalı izlemesi bunun bir kanıtıdır.

Yabancı uyruklu öğrencilerden %78,1'inin Türkçe televizyon kanallarını takip ettiği, bununla birlikte yabancı dilde TV izleme ile kültürel zekâ düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, öğrenilmek istenilen yabancı dilde TV izleyenlerin kültürel zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu veya kültürel zekâ farkındalığı yüksek olan öğrencilerin hedef dilde TV izleme oranlarının daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Yine yabancı öğrencilerden %56,2'sinin sosyal medyada Türkçe kullandığı ve bu durumun kültürel zekâ ile anlamlı bir ilişki oluşturduğu görülmüştür. Bu sonuç, sosyal medya ortamlarında yabancı dil olarak Türkçe kullanan öğrencilerin kültürel zekâ düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Maden ve Maden (2018) de konuyla ilgili araştırmalarında yabancı dilde kitap okuma, film izleme ve müzik dinleme ile kültürel zekâ arasında anlamlı bir ilişkinin olduğuna dair tespitlere ulaşmıştır. Ustabulut ve Keskin'in (2020)

araştırmasına göre ise, yabancı öğrenciler sosyal medyayı müstakil bir dil alanı olarak görmeseler dahi, formal öğretim süreçlerinde öğrenemedikleri şeyleri öğrenmelerine ve çeşitli pratik özellikler kazanmalarına yardımcı bir alan / ortam olarak görmektedirler.

Yabancı uyruklu öğrencilerden %77,1'inin Türkçe e-posta ve kısa mesaj (sms) gönderdiği, ancak bu durumun kültürel zekâ üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç, yabancı dilde e-posta ve sms gönderiminin kültürel farkındalıktan ziyade akademik gelişim ve ihtiyaçlarla ilişkili olabileceğini göstermektedir. Bunun yanında yabancı öğrencilerden %80,2'sinin internet üzerinde Türkçe sayfalarını okuduğu, bu durumun kültürel zekâ düzeyleri ile anlamlı ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Yabancı dilde internet sayfalarını okuyan öğrencilerin kültürel zekâ farkındalıklarının daha yüksek olması, etkileşim kurma, uyum sağlama ve sosyokültürel açıdan ön bilgi sahibi olmalarına bağlanabilir.

Sonuç olarak araştırmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin kültürel zekâ farkındalığı konusunda genel olarak orta düzeyde ve kararsız oldukları tespit edilmiştir. Türkçe öğrenmeleri ve Türk kültürünü tanımaları ile ilişkili olabilecek değişkenlerden cinsiyetin, Türkçe kitap okumanın ve e-posta / sms göndermenin kültürel zekâ üzerinde etkili olmadığı, yabancı dilde (Türkçe) müzik dinleme, film izleme, TV kanalı takip etme ve internet sayfalarını okumanın ise kültürel zekâ ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarından hareketle; yeni çalışmalar ve öğretim ortamlarına yönelik olarak kültürel zekâ ile ilişkili olabilecek bilişsel ve duyuşsal etkenlerin etkilerinin tespit edilmesi, yabancılara Türkçe öğretiminde planlama ve materyal hazırlama sürecinde kültürel zekâ farkındalığının dikkate alınması ve bu konuda öğreticilerin eğitilmesi gibi önerilerde bulunulabilir.

KAYNAKLAR

- ANG, S., & VAN DYNE, L., (2008). Conceptualization of cultural intelligence: Definition, distinctiveness, and nomological network. In S. Ang, & L. Van Dyne, (Ed.), **Handbook on cultural intelligence: Theory, measurement and applications** (pp. 3-15). Armonk, NY: M.E. Sharpe.
- ANG, S., VAN DYNE, L., & KOH, C. (2006). Personality correlates of the four factor model of cultural intelligence. **Group & Organization Management**, 31(1), 100-123.
- ANG, S., VAN DYNE, L., KOH, C., NG, K.Y., TEMPLAR, K.J., TAY, C., & CHANDRASEKAR, N.A. (2007). Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. **Management and Organization Review**, 3(03), 335–71.
- ANG, S., VAN DYNE, L., & TAN, M.L. (2011). Cultural intelligence. In R.J. Sternberg & S.B. Kaufman (Ed.), **Cambridge handbook on intelligence** (pp. 582-602). New York: Cambridge Press.

- ANG, S., VAN DYNE, L., YEE, N.K. & KOH, C. (2004). *The measurement of cultural intelligence*. Paper Presented at the Annual Meeting of the Academy of Management, New Orleans, LA.
- BARIN, E. (1994). Yabancılara Türkçenin öğretimi metodu. *A.Ü. TÖMER Dil Dergisi*, 17, 53-56.
- BAYKARA, S. ve KUZULU, E. (2021). Erasmus öğrenim hareketliliği öğrencilerinin kültürel zekâ seviyeleri ve program deneyimleri üzerine bir araştırma. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(26), 110-126.
- BERRY, J.W., & WARD, C. (2006). Commentary on "Redefining interactions across cultures and organizations". *Group and Organization Management*, 31, 64-77.
- BÜYÜKBEŞE, T. ve YILDIZ, B. (2006). Kültürel zekânın yaşam doyumu üzerine etkisi. *The Journal of International Social Research*, 9(45), 438-448.
- COUNCIL OF EUROPE (2001). (CEFR) *Common European Framework of Reference for Languages learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ÇETİN, Ç. K. (2014). Kültürel Zekâ: Uzakyol kaptanlar ve uzakyol birinci zabıtları üzerinde bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 134-155.
- EARLEY, P.C. & MOSAKOWSKI, E. (2004). Cultural intelligence. *Harvard Business Review*, 82(10), 139-146.
- EARLEY, P. C. & ANG, S. (2003). *Cultural Intelligence: Individual Interactions Across Cultures*. PaloAlto, Calif: Stanford University Press.
- ERGÜN, G. ve GÜZEL, A. (2017). Üniversite öğrencilerinin kültürel zekâ düzeylerinin olumsuz otomatik düşünceler ve bazı diğer değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 6(4), 30-43.
- GOLEMAN, D. (2011). *Duygusal zekâ (Çev.B.S.Yüksel)*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- GÖKÇEL, R. (2012). Romen-Türk kültürel etkileşiminin Romen diline yansımaları. *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 2(67), 71.
- GROVES, K. S. ve FEYERHERM, A. E. (2011). Leader cultural intelligence in context: testing the moderating effects of team cultural diversity on leader and team performance. *Group & Organization Management*, 36(5), 535-566.
- İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (2016). **2016 Göç Raporu**. https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/YillikGocRaporlari/2016_yiik_goc_raporu_haziran.pdf adresinden 24.03.2019 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- İLHAN, M. ve ÇETİN, B. (2014). Kültüre zekâ ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 29(2), 94-114.
- KAHRAMAN, M. (2016). Yabancı dilde kültürel zekâ. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 12-18.

- KARASAR, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- LIN, Y.C., CHEN, A.S.Y. & SONG, Y.C. (2012). Does your intelligence help to survive in a foreign jungle? The effects of cultural intelligence and emotional intelligence on cross-cultural adjustment, *International Journal of Intercultural Relations*, 36(4), 541–552.
- MADEN, S. ve MADEN, A. (2018). **Türkçe öğretmeni adaylarının kültürel zekâ düzeyleri. II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi Bildirileri (s.50-67)**, 4-5 Mayıs 2018, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- MCCALLUM, I. (2008). *Ecological intelligence: Rediscovering ourselves in Nature*. Golden, Colorado: Fulcrum Publishing.
- MERCAN, N. (2016). Çok kültürlü ortamlarda kültürel zekânın kültürler arası duyarlılık ile ilişkisine yönelik bir araştırma. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 9(1), 1-13.
- NG, K.Y., & EARLEY, P.C. (2006). Culture + intelligence: Old constructs, new frontiers. *Group & Organization Management*, 31(1), 4-19.
- NG, K.Y., VAN DYNE, L., & ANG, S. (2009). From experience to experiential learning: Cultural intelligence as a learning capability for global leader development. *Academy of Management Learning & Education*, 8(4), 511-526.
- POLATCAN, F. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının yabancı öğrenci sorunlarına ilgilerinin değerlendirilmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(18), 151-160.
- STERNBERG, R.J., FORSYTHE, G. B., HEDLUND, J., HORVATH, J.A., WAGNER, R.K., et al. (2000). *Practical intelligence in everyday life*. New York: Cambridge University Press.
- THOMAS, D.C. (2006). Domain and development of cultural intelligence: The importance of mindfulness. *Group & Organization Management*, 31(1), 78-99.
- THOMAS, D.C., & INKSON, K. (2004). *Cultural intelligence: People skills for global business*. San Francisco: Berrett-Koehler.
- TRİANDİS, H.C. (2006). Cultural intelligence in organizations. *Group & Organizations Management*, 31(1), 20-26.
- TÜRKİYE MAARİF VAKFI (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. İstanbul: Bayem Ajans.
- USTABULUT, M.Y. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yansıtıcı düşünme becerileri*. İstanbul: Hiperlink Yay.
- USTABULUT, M.Y. ve KESKİN, S. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alan öğrencilerin öğrenme etkinliğini geliştirme amaçlı sosyal medya kullanım-doyum motivasyonları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 155-173.
- YEŞİL, S. (2009). Kültürel farklılıkların yönetimi ve alternatif bir strateji: kültürel zekâ, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 11(16), 100-131.